
VEEL CROSS-SECTORALE INNOVATIES IN DE REGIO GRONINGEN ASSEN

De meeste innovaties ontstaan buiten de traditionele sectoren. Dat is de opvallendste uitkomst van de Regioanalyse die in opdracht van de Regio Groningen-Assen werd uitgevoerd door de Innovatiespotter. Zo komen de belangrijkste energie-innovaties niet uit de energiesector zelf, maar uit de sectoren High Tech, Water en Bouw.

Een andere interessante uitkomst is dat innovatieve bedrijven vrijwel allemaal in meer dan één sector actief zijn, dus cross-sectoraal actief zijn.

Hoe innovatief is de regio en waar zitten de innovatieve ‘pareltjes’? Om hierachter te komen vroeg de Regio Groningen Assen (RGA) aan de Innovatiespotter om voor 13 sectoren relevante, innovatieve bedrijven op te sporen en de resultaten te analyseren. De 13 sectoren betroffen de 9 Topsectoren¹ en ICT, Bouw, Biobased Economy en Circulaire economie.

Traditionele sectoranalyse

De gebruikelijke manier waarop de Topsectoren geanalyseerd worden (o.a. door het CBS), is door primair te kijken naar de SBI-code in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel. Deze SBI-code beschrijft zo’n 1.500 activiteiten. Een bedrijf heeft één hoofd SBI-code die meestal wordt bepaald bij de oprichting van het bedrijf. De SBI-code is bij innovatieve bedrijven daarom vaak achterhaald. Bovendien zijn innovatieve bedrijven meestal in meer sectoren actief en deze cross-sectorale bedrijfsactiviteiten worden steeds belangrijker. Een IT-bedrijf bijvoorbeeld kan baanbrekende innovaties tot stand brengen binnen de sector Logistiek of de Health.

Veel bedrijven die cross-sectoraal werken blijven buiten beeld wanneer een sector wordt geanalyseerd op basis van de SBI-codes.

Analyse met Big Data technologie

De Innovatiespotter identificeert in alle 2 miljoen Nederlandse bedrijven de beschreven Topsectoractiviteiten, los van de SBI-code van het bedrijf. Deze analyse is gebaseerd op de activiteiten die de Topsectoren zelf tot hun domein rekenen. Bronnen zijn de websites, rapporten, roadmaps, nieuwsberichten, alsmede de analyses en onderzoeken van de Topsectoren zelf. Bedrijven die aan de omschreven criteria voldeden zijn ingedeeld bij één of meer van de 9 Topsectoren. Belangrijk verschil met de CBS-methode is dat een bedrijf via deze aanpak in meer dan één sector of thema kan voorkomen.

Een soortgelijke aanpak is gebruikt bij het identificeren van de andere 4 innovatiethema’s (ICT, bouw, Biobased Economy en Circulaire economie). Eerst is gekeken welke activiteiten tot deze innovatiethema’s gerekend dienen te worden, vervolgens zijn bedrijven opgespoord die deze activiteiten uitvoeren. Tot slot zijn de bedrijven in één of meer van de 13 onderzochte thema’s ingedeeld.

¹ Het Topsectorenbeleid is het Nederlandse bedrijvenbeleid om de Nederlandse kenniseconomie te stimuleren. In de periode 2012-2015 stelde de overheid circa 7 miljard euro beschikbaar aan de Topsectoren.

Grote verschillen

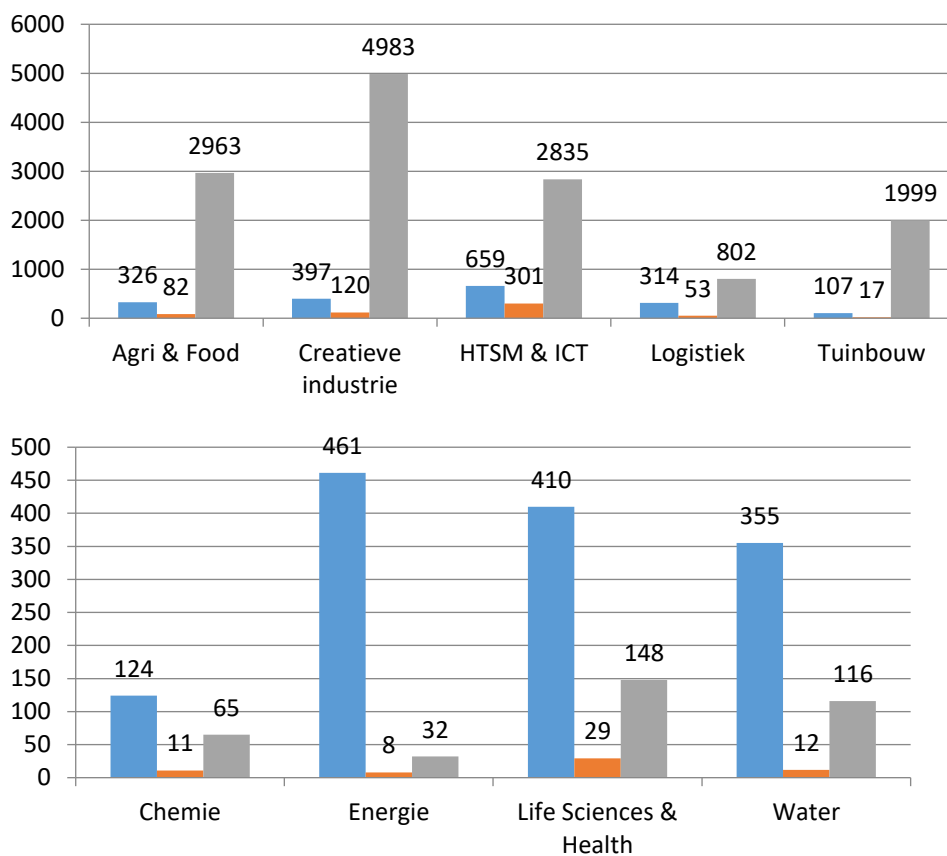
Op deze wijze geanalyseerd bevat de ene Topsector aanzienlijk meer bedrijven en een andere Topsector juist minder bedrijven dan het CBS laat zien. Dit toont aan dat het zoeken met behulp van de Innovatiespotter op basis van concrete, actuele bedrijfsactiviteiten een substantieel ander beeld geeft dan het indelen volgens de SBI-codes zoals het CBS voornamelijk doet.

Er is weinig overlap in de resultaten; de twee methodes vinden niet dezelfde bedrijven. Dit komt door het cross-sectorale karakter van de onderzochte sectoren. Het CBS laat cross-sectorale activiteiten niet zien terwijl de Innovatiespotter dat wél kan. De Innovatiespotter zoekt immers binnen alle bedrijven naar Topsectoractiviteiten, ongeacht de sector waarin het bedrijf traditioneel wordt ingedeeld.

Eet- en drinkgelegenheden

In de Topsectoren Agri & Food, Creatieve industrie, HTSM & ICT, Logistiek en Tuinbouw worden met de Innovatiespotter veel *minder* bedrijven met Topsector-activiteiten gevonden dan met de CBS-methode. De oorzaak is dat in de CBS-definitie veel bedrijven meetellen die geen topsectoractiviteiten uitvoeren. Bijvoorbeeld, alle eet- en drinkgelegenheden en een deel van de detailhandel worden tot de topsector Agri & Food gerekend.

Vergelijking Innovatiespotter en SBI-methode CBS

Blauw: Innovatieve topsector-bedrijven die CBS niet meetelt

Oranje: Innovatieve topsector-bedrijven die CBS wel meetelt

Grijs: Bedrijven die CBS meetelt, maar die geen Topsectoractiviteiten uitvoeren

Creatieve industrie

In de creatieve sector is de afwijking het grootst. Het CBS telt alle tektschrijvers, fotografen en podium- en scheppende kunsten. Het CBS vindt daardoor bijna 5.000 bedrijven, waarvan slechts 120 bedrijven daadwerkelijk als innovatief zijn te kenschetsen. Buiten de traditionele creatieve sector zijn met 397 bedrijven ruim 3 maal zoveel bedrijven opgespoord. Zij zijn actief met innovaties die eigenlijk binnen de creatieve topsector vallen, maar zij worden door het CBS niet meegeteld.

Veel meer innovatieve bedrijven

In de Topsectoren Chemie, Energie, Life Science/Health en Water worden door de Innovatiespotter substantieel *meer* innovatieve bedrijven gevonden dan door het CBS. Bij energie is de afwijking het grootst. Het aantal bedrijven met energie-gerelateerde innovaties buiten de sector is met 461 bedrijven vele malen groter dan erbinnen (slechts 8).

Innovaties ontstaan buiten de traditionele sectoren

Bij alle 9 Topsectoren vindt de Innovatiespotter meer bedrijven *buiten* de SBI-selectie van CBS dan daarbinnen. Dat betekent dat de meeste innovaties buiten de traditionele sectorindelingen ontstaan en het innovatielandschap door cross-sectorale samenwerking sterk “versnipperd” is geraakt. Met traditionele methoden is deze versnippering niet zichtbaar.

Thema	Totale aantal organisaties	Percentage Cross-sectoraal
ICT	705	61%
Creatieve Industrie	517	68%
Energie	469	77%
HTSM	456	90%
Life Sciences & Health	439	68%
Agri & Food	408	66%
Bouw	375	63%
Logistiek	367	69%
Water	367	76%
Circular Economy	185	85%
Chemie	135	98%
Tuinbouw	124	71%
Biobased Economy	93	98%
Totaal	2.287	

Een overzicht van het aantal opgespoorde organisaties en het percentage bedrijven dat per sector of thema cross sectoraal actief is.

Rijke cross-sectorale relaties

De methode van de Innovatiespotter is zeer geschikt om cross-sectorale activiteiten bij bedrijven in beeld te brengen. Immers, er wordt gekeken naar werkelijke activiteiten van bedrijven, en die kunnen uit verschillende sectoren afkomstig zijn. Zo kunnen innovaties in de health heel goed met hulp van geavanceerde ICT ontstaan.

In elke onderzochte sector is het aantal cross-sectorale bedrijven groter dan het aantal bedrijven dat uitsluitend in één sector werkt. Het laagst scoort ICT met nog altijd 61% cross-sectorale activiteiten. Bouw, Agri & Food en LS&H scoren ook relatief laag. Chemie en Biobased scoren met 98% cross-sectorale activiteiten erg hoog.

Van alle 13 onderzochte thema's is tevens in kaart gebracht welke cross-sectorale relaties er zijn met de andere 12 sectoren. Zo heeft de sector logistiek een sterke relatie met ICT, 38% van de logistieke bedrijven komt ook voor bij het thema ICT. In de bouw is deze relatie minder sterk, 13% van de bouwbedrijven komt ook voor bij het thema ICT.

Sector	Overlap met	Percentage Overlap
Agri & Food	HTSM	30%
Chemie	HTSM	71%
Creatieve Industrie	ICT	43%
Energie	HTSM	37%
HTSM	ICT	44%
Life Sciences & Health	HTSM	41%
Logistiek	ICT	38%
Tuinbouw	Agri & Food	52%
Water	Energie	45%
ICT	Creatieve Industrie	31%
Bouw	Energie	37%
Biobased Economy	HTSM	58%
Circular Economy	Energie	52%

Innovatieve bedrijven zijn vaak actief in meer dan één sector. De Innovatiespotter kijkt per sector hoeveel bedrijven ook in één van de andere sectoren voorkomt. Zo wordt inzicht verkregen in de belangrijkste cross-sectorale relaties. De sector met de minst sterke cross-sectorale relaties is Agri-Food, 30% van de bedrijven komt ook voor in HTSM. De sector met de sterkste cross-sectorale relaties is de Chemie, 71% van de bedrijven komt ook voor in HTSM.

Werkgelegenheid

Van elke sector is onderzocht wat de werkgelegenheidskenmerken zijn. Koploper op gebied van werkgelegenheid is energie. Deze sector heeft het grootste aantal organisaties en de hoogste werkgelegenheid (10.550 fte). Vergelijkbaar qua werkgelegenheid met energie is HTSM (9.878). Verder is de gemiddelde bedrijfsomvang onderzocht. ICT is relatief klein met gemiddeld 11 fte in dienst per bedrijf, Circulaire Economie is relatief groot met gemiddeld 31 fte.

Ander bedrijvenlandschap

Door te kijken naar de werkelijke activiteiten van bedrijven ziet het bedrijvenlandschap er geheel anders uit dan wanneer de traditionele (SBI / CBS) indeling gebruikt wordt. Het aantal bedrijven dat tot de Topsectoren gerekend mag worden, kan lager maar ook substantieel hoger zijn dan wanneer

de CBS-methode toegepast wordt. Bovendien worden veel nieuwe bedrijven gevonden die anders buiten beeld blijven

Cross-sectorale aanpak

Deze aanpak voor regioanalyse biedt nieuwe mogelijkheden voor innovatieondersteuning. Van alle sectoren en alle bedrijven is inzichtelijk gemaakt welke cross-sectorale relaties er bestaan en welke nog in ontwikkeling zijn. Dat maakt het mogelijk om bedrijven in contact te brengen met bedrijven uit andere sectoren die elkaar kunnen versterken.

Zo kunnen IT-bedrijven die voor de bouw werken, bouwbedrijven helpen met IT-innovaties.

Meer regionale samenwerking

Samenwerking over gemeente- en provinciegrenzen wordt eenvoudiger. Accountmanagers kunnen bedrijven in buurgemeenten makkelijker vinden. Netwerk- en clustervorming wordt eenvoudiger omdat zichtbaar wordt waar concentraties van bedrijven gevestigd zijn en omdat de juiste bedrijven gemobiliseerd kunnen worden.

Innovatieondersteuning bij de juiste bedrijven

Het wordt mogelijk om direct de juiste bedrijven bij innovatieprogramma's te bereiken. Innovatieondersteuning zoals subsidies, netwerken, proeftuinen, clusters en financiering komen daarmee veel sneller bij de juiste bedrijven terecht. Het voorkomt tevens dat bedrijven 'verdwalen' in de vele mogelijkheden.

Alex Denekamp, Gea Vellinga

Voor meer informatie mail g.vellinga@innovatiespotter.nl.

Voor de uitgebreide samenvatting zie www.innovatiespotter.nl/downloads/

Andere samenvattingen en white papers zie ook www.innovatiespotter.nl/downloads/.

Bijvoorbeeld **Opsporen van innovatieve bedrijven**, samenvatting onderzoek naar hoe innovatieprogramma's hun doelgroep bereiken

Q-modus BV

Groningen, augustus 2017

Alex Denekamp, Gea Vellinga

Tel: 050 3134898

www.innovatiespotter.nl